

148/68

Poštarnina plaćena u gotovom.

GRADSKA BIBLIOTEKA
"JURAJ DEDIĆ"
SIBENIK
NAUCNI ODSJEK

Stiglo dne

29. 1. 1922.

sat... pad...

Primjer...

Nadp...

Prih...

BIBLIOTEKA
"JURAJ DEDIĆ"
SIBENIK
NAUCNI ODSJEK

Narodna Straža

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAČAJU. — NE-
BILJEГОVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 1.

Šibenik, 7. siječnja 1922.

God. II.

TAJNA POLITIKA.

U intervjuu, što ga je dr. Korošec, još u listopadu pr. god., dao sarajevskoj „Večernjoj Pošti“ razjasnio je, zašto Pučka stranka nije pristupila „Hrv. bloku“. Ovom prigodom otkrio je osnovni sporazum između Radića i Protića. „Obzor“ se na to oborio, te se odmah požurio, da dementira sve one informacije dr. Korošeca, komu je spočitnuo, da uopće nije upućen u program seljačke stranke niti da poznaje stanovište „Hrv. Bloka“.

Međutim ovo pitanje, poslije nekoliko mjeseci, opet je izbilo na površinu i jasno govori, da je onda dr. Korošec bio veoma dobro informiran.

Povod je da jedan članak u Prosvjetcu „Radikal“ 19. prosinca pr. g., u kojem se govori o mogućnosti „jedne bolene amputacije, ali neizbjegljive“ na našem državnom tijelu, ako ne dode do sporazuma između Srbija i Hrvata.

Gовор г. Ljube Jovanovića na kongresu radikalne stranke dneva 11. XII., objelodanjen u „Samoupravi“ ovih dana, otkriva, da mora da je sklopljen nekakav sporazum između Radića i Protića, za koji je „Obzor“ svojedobno govorio, da zajamčuje Slovincima i Hrvatima bolji, ako i drukčiji položaj, nego je zahtijevala Pučka stranka. Ovaj sporazum naprotiv, po onom, što se može zaključivati, bio bi strašan, fatalan sa svim svojim posljedicama za jugoslavensku i za hrvatsku misao.

U čemu se sastoji ovaj sporazum? To je tajna politika.

Iz govora Lj. Jovanovića dade se ipak konstruirati osnovne ideje. Radi se o posebnom položaju Hrvatske i Slavonije u našoj državi. „Zamišlja se — kaže г. Jovanović — da se ostavi stanovništvo periferijskih krajeva Hrvatske i Slavonije, da samo odluci, hoće li, da im uži zavičaj ostane i dalje sa Hrvatskom i Slavonijom, izdvojen od ostale velike zajednice, ili će poći s ovom, a da se — kao u zamjenju za to eventualno smanjuje — Hrvatskoj i Slavoniji dadu Međimurje, kvarnerski otoci pa možda i

Baranja, Hrvatskoj i Slavoniji sa takvim novim granicama odredila bi se znatna samostalnost, nalik na onu, kakvu ima Bavarska u Njemačkoj. Radi se dakle o „Maloj Hrvatskoj“ i „Velikoj Srbiji“. To priznaje lealno i g. Jovanović, ali se on ne slaže s ovim rješenjem, već da bi ga se moralno prihvati sam u najgorem slučaju, kad se ne bi mogao naći kakav drugi lik.

Ne mislimo ovdje raspravljati o monstruoznosti ovakvog projekta za rješenje hrvatsko-srpskog spora i o širim kobnim posljedicama, koje bi dovele do rašuna ovu državu. Nama je sved goruće pitanje Dalmacije, a osobito ovog dijela, koji je bio okupiran od Italije.

Što misli „Hrv. Blok“, kad bi se ostvario spomenuti sporazum, da bi Italija Dalmaciju pustila? Valja biti naivan i misliti, da bi takvo stanje stvari Italija priznala. Naše državno pitanje došlo bi ponovno pred međunarodni forum, a onda koja bi bila sudbina ove naše bijedne Dalmacije? Komu će onda gospoda „Hrv. Bloka“ uručiti toliko hiljada Hrvata, koji ne će sačinjavati tu tobožnju njihovu republiku? Zar ne vide, da bi oni ostali ili u Italiji ili u Velikoj Srbiji?

Zar na ovaj način misle blokaši rješiti srpsko-hrvatsko pitanje? Sporazum, koji još nije objelodanila tajna diplomacija Radića i Protića, stvorio bi malu Hrvatsku, nesposobnu za život u Velikoj Srbiji. Pučka stranka, vjerna svojem autonomističkom programu, baš jer je uvidjela da čim ide ona tajna politika nije pristupila „Hrv. Bloku“, te se nije htjela odreći svoje jugoslavenske i hrvatske misli.

Izjava g. Lj. Jovanovića sada pokazuje pravo stanovište Pučke stranke. Tko je za hegemoniju Srbije — kaže on — morao bi prihvati Proticev-Radićev sporazum.

Mi koji shvaćamo, u čemu se sastoji pravo narodno jedinstvo te osudjujemo svaku plemensku hegemoniju, a limine odbijamo ovaj tajni sporazum, jer bi bio za naš narod najveća nesreća.

Pismo iz Benkovca.

Hegemonija i ravnopravnost. — Napadaji na g. Novakovića.
Fašistički sastanak. — Širenje Pučke Stranke.

(Posebni dopis „Narodne Straže“)

BENKOVAC, početkom siječnja.

Svi čestiti i posteni ljudi žele ovoj državi samo dobro. Traže li ravnopravnost, traže time i najsvetiju dužnost svakoga državljanina. Bore li se protiv plemenske hegemonije, takođe čine patriotsku dužnost. Ali i kod nas mjesni Srbi i demokrati, dotično prijatelje srpske državne misli, nazivaju one, koji su za ravnopravnost i protiv hegemonije, neprijateljima države. Sto-

dinstva mi čemo se uvijek najodlučnije boriti. Mi jesmo za jugoslavenstvo, ali i Srbi treba da prihvate tu misao. Mi smo ističemo, da hrvatstvo nije negiraju jugoslavenstvo. Jugoslavenstvo neka je nadređeni pojам za hrvatstvo i srpsvo, a ne samo za hrvatstvo! Separatisti su oni, koji ističu samo srpsku državnu misao i hegemoniju, a ne oni, koji traže ravnopravnost.

Onaj, koji piše ove retke, nije politički pristaša g. Miha Novakovića, na kojega su u zadnje vrijeme pripašte srpske državne misli, t. j. Srbi i demokrati, otvorili vatru u novinama, koje se bore za tu misao, samo stoga što je on Hrvat i čovjek, koji je za ravnopravnost, pa u ime pravednosti ističe, da su svi oni napadaju imali jednu prozirnu svrhu, naime da ga zauvijek onemoguće. Onemogućiti ga mogu samo nečasnici djela, a tih kod njega nema. Sami seljani nekih mjeseta smatrali su za dužnost, da javno žigaju sve one klevete, uperene protiv osobe g. Novakovića.

Braća Srbi pametnije bi učinili, da

šire plemensku toleranciju i ljubav među jednokrvnom braćom, negoli da iz busije napadaju na čestite ljudje, te siju mržnju i zublju plemenskog razdora.

Zadnjih dana posjetili su Benkovac i „jugoslavenski fašisti“, koje narod zove, izrazima: „gospodski hajduci“ i „razbijaci.“ Održali su sastanak u Čitaonici, na kojem su bili prisutni Srbi i par demokrata. Tu su dakako napadali Hrvate uz pljesak prisutnih Srba. O srpskim šovenima i čokorilovcima nijesu govorili ništa. Da su se usudili govoriti o njima, ostali bi u praznoj dvoranu!

U benkovačkoj se krajini sve više širi misao Pučke stranke, koja se bori za autonomiju pokrajina i za plemensku ravnopravnost. Narodu je osobito simpatičan kulturni program Pučke stranke, koja stoji na kršćanskom stanovištu. Narod vidi odlučnu borbu poslanika Pučke stranke u parlamentu za pravedne interese seljaštva u Dalmaciji, pa će i prigodom izbora dati svoje povjerenje kandidatima Pučke stranke.

Uspjeh prvog internacionalnog demokratskog kongresa u Parizu.*

Čitavu jednu sedmicu, od 4—11. prosinca prošle godine, zasjedao je u Parizu ovaj kongres za mir i socijalnu pravdu, što ga je sazvao poznati katolički zastupnik u Francuskoj Marko Sangnier, a na koji su došli mnogi delegati iz 21 svjetske nacije. Tu su se našli u zajedničkom radu za promicanje ljudskog bratstva i pravednog uređenja socijalnih odnosa u svijetu odaslanici dosad protivničkih naroda i obodrili se na žilaviju propagandu u pojedinim zemljama u prilog međunarodnog pomirenja i razoružanja šovinskih mržnja. Po prvi put iza rata našli su se skupa Nijemci i Francuzi. Ovom prigodom na javnom meetingu Nijemci su držali govor, pače u znak mira njemački je delegat sveć. Jocham pričestio Sangniera i druge katolike.

Svrha je ovome prvome kongresu bila, da okupi i tjesnije sveže u jedno kolo sve istinske ljubitelje prave demokracije i mira, e da uzmognu sporačumno poraditi svaki u svojoj domovini za pobijanje pogubnog imperializma i narodnog šovinizma, koji obično dovode narode do ratnih eksplozija, te da stvoriti u svim državama atmosferu mira, koja ima da olakoti miroljubivo rješenje svih sportskih međunarodnih pitanja. I u ovom pogledu ovaj je zajednički sastanak potpuno uspio.

Na sastanku su se delegati bolje upoznali. Kroz osam dana pretresali su u brojnim sjednicama odbora položaj u pojedinim državama: koliko u smislu demokratskog i pacifističkog

raspoloženja, toliko u pogledu društvenog uređenja na ekonomskom, socijalnom, odgojnem i moralnom području. Svi su delegati, pa i oni, koji ne pripadaju katoličkoj vjerosloviji, naglasili potrebu moralne obnove čovječanstva, koje je zagrezlo u surovi materializam, i pripoznali nemocenju važnost moralnih vrednota, napose onih najčvršćih, štono ih pruža kršćanstvo za preporod ljudskoga društva i za razvijanje bratske ljubavi i solidarnosti među narodima. Iako ovaj kongres nije imao konfesionalno značenje, jer su po namjeri sazvica mogli na nj pristupiti svи istinski demokrati, koji priznaju važnost kršćanskih načela za propagandu mira i socijalnu preobrazbu društva, ipak sudjelovalo je ovom sastanku najviše pripadnika raznih kršćanskih vjeroslovija, što dokazuje, kako je potpusto šovinizam, a počeo prevladavati pravi duh kršćanskog solidarizma u srcima kršćana.

Kongres je pozdravio Papu, Kneza mira, toplo brzovjakom, na koju je on odmah odgovorio zaželjevši, da blagoslov Božji sude nad zajedničke napore u prilog pravog mira i sreće između naroda. Na sastanku su bili mnogobrojni odaslanici iz slijedećih zemalja: Belgije, Rusije, Poljske, Ukrajine, Italije, Švajcarske, Njemačke, Engleske, Mađarske, Austrije, Čehoslovačke, Jugoslavije, Litve, Sjeverne Amerike, Holandije i t. d. Jugoslaviju su dostojno zastupali naši vrijedni Merz, Ivšić, Kuhar, koji su živo sudjelovali u raspravama.

Na zadnjoj siednici svи delegati

ciju, koju radi pomanjkanja prostora donosimo u kratkim izvacima:

Delegati od 21 nacije sakuplje se u Parizu, da sporazumno preciziraju moralne uvjete za ustanovljenje pravoga mira. Bez obzira na različita svoja filozofska mišljenja ili vjerska osvijedočenja složnje se u zajedničkoj volji, da veleučilištne stave u službu velike ideje svjetskoga mira i pomirenja naroda sve moralne sile, što su u njima. Oni su uvjereni, da prvi od moralnih uvjeta za mir, još prije negoli materijalno razrušavanje, bez sumnje je razrušavanje svake mržnje. Stoga pozivaju sve prijatelje mira po cijelom svijetu, da ustrajno sudjeluju pri ovom oslobođenju ljudskih umova i srada. Jedino tako moći će se probuditi međunarodna svijest, bez koje pravi Savez Naroda ne može opstojati. I doista treba da prodre u dušu naroda ova velika istina, kako povrh zakonitih interesa svake nacije imade neki viši interes, naime zajednički interes čovječanstva. Izbjegavajmo dakle brižno sve, što bi izazvalo ili podržavalo nasilnost ili mržnju između naroda; pažnju, osobito u školi, da ne uspirujemo u srcima djece šovinističke strasti; učimo ih, da ljubav domovine ne samo nije oprečna ljubavi za čovječanstvo, nego dapače da ona nalazi svoj razvoj u ovoj. Tako će biti moguć istinski Savez Naroda, koji će biti nešto više negoli prosta federacija vlada. Bit će naime zajednica svih naroda, koji su odlučili osnovati međunarodni mir i pravicu na novoj organizaciji svijeta ustanovljujući juridičke odnose među narodima".

Zatim ova deklaracija zagovara pristup svih država u takav Savez

Naroda i traži, da delegati u Savez budu izabrani od puka putem plebiča ili barem preko parlamenta, a ne budu kao dosada delegirani od pojedinih vlada, koje su više manje pod uplivom čovinizma. Još traži pravedniju uredbu socijalnih odnosa među klasama i pozivaju države, da glasuju sve nužne zakone na obranu radnika bilo koje struke. Tako isto preporuča, da se moralno podupire djelovanje Internacionallnog Ureda rada ističući pri tome, da sve organizacije profesionalne, zemljoradničke, ženske, bez obzira na njihove kulturne tendencije, budu zastupane u tom Uredu. K tomu zagovara sindikalizam i zadrugarstvo, ustaje proti alkoholizmu, pornografiji i hazardnim igrama.

Na koncu delegati odlučuju razviti životnu djelatnost u smislu deklaracije u domovinu, i u svrhu živog podržavanja suradnju među narodima izabire se slijedeći Internacionallni odbor za demokratsku akciju: Bucys (Litva), Céresoles (Švajcarska), Dryer (Engleska), Dvornik (Čehoslovačka), Giesswein (Madarska), Heymann (Belgija), Hoog i Sangnier (Francuska). Tiedje i sveć. Jocham (Njemačka), Metzger (Austrija), Merz (Jugoslavija), Nissen (Norveška), De Rossi (Italija) i Mennch (Sjedinjene Amer. Države).

Sazivač kongresa M. Sangnier pri zaključku, 11. prosinca, držao je javni kontradiktorni meeting, na kojem je razvio ideje i težnje ovoga kongresa te pozvao svekolike, da budu misionari mira i socijalne pravde najavivši pri tome, da će se ovakvi internacionallni kongresi, nastaviti svake godine u prijestolnicama raznih država.

P.

samo po sebi bez poticaja bilo koje vlasti još onda po svim selima poradi, kako bi se popis savjesno i uređeno na zadovoljstvo svih zanimanih čimbenika proveo. Tako je i bilo. Na Dicmu, Trilju, Ribariću i u Sinju, gdje se popis obavljao, povjereno je ostalo ne samo zadovoljno, nego je donekle bilo iznenadeno, budući je savjesnost i točnost prijava nadmašila svaku očekivanje, tako da je pukovnik Lazarević javno i otvoreno isticao zasluge Pučke stranke i njezinih voda. To je naravno opeko naše policijsko-demokrate, koji su pače željeli, da se ovom prigodom što neugodna zametke, e da u svojemu novinstvu mogu i dalje trubiti o zalupanosti i protudržavnom uzgajanju sinjske krajine, u kojoj se sve Karlu kune i klanjaju! Da su im se nade i želje iskolile, oni bi bili graknuli: „Eto se obstinilo, što smo vazda govorili! Cetina je najprotudržavniji kraj Jugoslavije, jer ju vode crnozeti orlovi!“ No policajdemokrati i njihova fašistička banda ostadoše i ovoga puta duga nosa. Ispadak popisivanja njih je pravo prenjez. Kako su vikli, da u mutnu love i u smutnji uživaju, odaziv savjesna i rodoljubiva naroda čisto ih je zabolio, pa da tu bol i zlovju prekriju, onda su smješnom i bezobraznom kriaticom: „Rad omladine“ svojim telicima stali da pričaju: kako su oni u naroditoj sjednici zaključili, da upućuju seoski svijet o svrsi pregledbe, da ga savjetuju i upozore na posljedice, ako ne bi postišao naredbe vlasti. Od pustoga zanosa naši su banditi po selima, pazarima i dućanima-trkai, da tumače i svjetuju narod, kako treba da se vlasta! I gde čuda! Hvala naštojanju banditske omladine narod se odazvao, popis stoke u sinjskoj se općini u najboljem redu proveo!

Ovakvo cigansko hvalisanje izazvalo je smijeh i prezir i kod samih policijsko-demokrata ove krajine. Zna čitava Cetina, da nikakav demokrat, a pogotovo fašist ne smije našemu bratu težiti ni u lice pogledati, a kako li u njegovo selo zači ili bilo gdje s njime zboriti. Naš narod dobro poznaje sinjsku pijacu, njezine fakine i berekine, koji sastavise rulju, da pod zvučnim imenom nacionalne omladine samo psuje, dočika, razbijaju i ubija, kako još to kroz „Novo Doba“ 16. 8. 1921. Br. 148. kazao i dokazao njezin miljenik, stari borac „rc“, a da

da budemo bez nje ni u kojoj vrijeme i ni u kojoj prigodi, ona nije samo utjecala kod svih naroda i u svim vremenima na sve ljudske manifestacije i nije služila samo za zabavu, nego je bila i moćno uzgojno sredstvo; jer ona — kako kaže negdje Aristotel — pobudjuje našu maštu i ostavlja duboku gauću u našem srcu, oslobađa nam dušu od pohota i učvršćuje naš karakter. Odatle zaključuje grčki filozof, da je jedna od najprečih dužnosti poučavati u toj umjetnosti mladež.

Srednji je vijek naslijedio u tom pogledu od Grka i Rimljana ostavljajući baštinu. Glazbena je umjetnost ostala i nadalje u velikoj cijeni: od svećenika, tih nosilaca srednjovječne izobrazbe, zahtijevala se stanovita glazbena sprema kao neophodan uvjet za sv. red. Moralna je sila glazbe služila pravom kršćanskog života, budila sveta čuvstva i podržavala plemenite osjećaje.

U naše doba ne može glazba da vrši tu svoju eminentno uzgojnu moć, jer još nije dobila dočeno mjesto u odgoju naše mladeži. Kad to буде, kad se zarana pobudi smisao i razumijevanje za ovu umjetnost, tad će broju našega lista prošle godišnju kulturnu

dičnu banditsku družinu nije našla, ono, pa ni na članak „Jadranov“ od 27. 8. 1921. br. 64, ni pisala, budeći mogla da obori ni cijelu činjenicu što ju u omnim člancima kao olovnu ploču tiši. Fašistička banda i u Sinju, kao i drugovjeđe samo javnost zavarava — a i nije, jer još nitko i ne vjeruje — kada se razneće rodoljubljem i državotvornim djelovanjem. Ta kada ona sebe ne ljubi, koga će da ljubi? Kada sebi dobra ne želi, kako da želi dobra državi? Zar je rodoljublje i poštivanje države u lov u delara i u uvlčenju dugačkih prsta i državne blagajne? Je li to za državu raditi i stradati? Zar je rodoljublje u igri, pijankama, noćnom kalašniku, zasjednom dočikanju i pucajući u protestniku, u deranju i gulenju težak, u napadanju, ocrnjivanju, spijunstvu, kriminalnim zakletvama i svim onim nedjeljima što tereti fašističku bandu u Sinju? Pravo je rečeno: Tko poštenja nome, sramotom se dići.

Pa kad još ovakvi banditi imaju smionosti i obraza, da javno kroz svoje novine ključu: „Ugleđali se i drugi u sinjsku omladinu!“, onda je to skrajna drskost i proračunana zloba, da joj para nema. Ljudi treba da se u krepost i poštenje ugledaju, a da se od manja, lopovluka i zločina tuvaju.

Neka fašisti sinjske pijace javne kažu, u kojem su selu i komšišku bili, u čiju su kuću začazili, kada su to po pazarima i dućanima narod pretigli i učili, kako treba da se vlasti popisu stoke. Cigansko hvalisanje samo je za stupce „Novi List“, „Pobede“ i „Života“, a nije za misaone ljudi, koji traže činjenice i datume, a slijepo ne vjeruju vici one derišći, kao i onaj ciganin, što se pred svojima hvalio uredbom begove bašće voćnjaka.

Pukovnik Lazarević bit će se došao slatko nasmijao, ako je u „Života“ onu samopohvalu sinjske bande pročitao. Kažu, da je živina Vicé na onaj neslani makarun gotovo pobjesnio, jer je on htio da napiše knjigu o svojim i ničnjim drugim zaslugama u popisu stoke. A nije ni velemožnoga tajnika Štor Vicka sladila ona pisanica „Života“. Tā on je skoro promukao od pusta svjetovanja, nagovaranja i potičavanja naroda. Mi priznajemo, da su oba zasluzna, ali se ne dadu zabašriti ni nastojanja omladincu Mulešu.

i moralnim činocem, tad će i umjetnički koncerti, kakvi su bili oni, o kojima govorimo, biti bolje posjećeni.

Dakle: u dvorani, napolj punoj, čekasmo sa znatljivošću prve akorde mladog virtuoza.

Prva je točka programa: Toccata d-moll od Bacha, aranžirana od Tau-siga.

Ivan Sebastian Bach († 1750) skladatelj velebnih kantata, fuga, sonata, nenatkriljiv u orguljjanju. On oslobada klavir njegovu dotadašnjeg podređenog položaja i prvi piše za ni samostalne koncerte, te sastavlja djelo neprolazne vrijednosti: „Das wohltemperierte Klavier“ (ugoden klavir), nazvato od pianiste Bülow-a „Starim Zavjetom“ glazbenika.

Odmah poslije prvih akorda bilo je jasno, da mladi pianista posjeduje ne samo krasnu tehniku, nego da je i veoma darovit umjetnik. Njemu nije tehniku samo sebi svrhom, ona je stavljenja potpuno u službu velikih glazbenikačkih misli i čuvstava. Dumić nije samo savršeno: i točno i lijepo i zanimljivo reproducirao, on je dušu svoju ulijevao u kompoziciju i život joj davao.

Ove izvannredne odlike, koje će už

Cigino hvalisanje.

Sinj, 31. prosinca 1921.

Prolazila ciganska družina kroz turški vilajet, pa ugledav dobro uredenu begovu bašču i voćnjak jedan će mladi cigo na iznenadnje i smijeh svega društva reći: „Evo, gledajte i divite se, ljudi, sve sam ovo ja sa svojim čaćom obradio, posadio iogradio!“

Tko zna, po čijem se nastojanju, trud i zauzimanju u sinjskom kotaru onako sjajno i točno obavio popis stoke, kola i svega, što se od naroda tražilo, pa je u br. 897. splitskoga „Života“ pod zaista smiješnim naslovom:

PODLISTAK

Dva koncerta.

Glasba je veća objava nego sva znanost i filozofija.

Beethoven.

Nijesu to bili obični, svakidašnji koncerti, kojima smo vični mi u malom gradu, kao što je naš Šibenik: možda koncerti kojega tamburaškog društva, velikim dijelom, veoma neznačne umjetničke vrijednosti, ili kojega orkestra ili općinske bande. Ne! Tu ti se pružala prigoda, da čujes veličanstvenu, komornu glazbu, kao što se može da čuje u našem prijestolnom Beogradu ili u Zagrebu, da se opojiš djelima muzičkih pravaka, da zaboraviš dnevne brige i nevolje i, uzdigneš se nad svakidašnju monotoniiju u carstvo idealna, gdje se postaje boljim i kreposnjim.

Vituz na klaviru P. Dumić prireduje u nedjelju 18. XII. 1921. veliki koncert! —

Ovako smo jednog dana čitali na plakatima.

Petar Dumić?

Tko je ikad prije čuo za nj? Gdje je učio? Koliko je učio?

To su otprilike bila pitanja, koja su morila ljubopitnu publiku prije koncerta. Bilo je puno skepsa. Tā mladi je bio posve nepoznat. Svršio je doduše — govorili su — u malo godina konservatoriju u Zagrebu, utiče je kasnije kod glazbenog pedagoga Goellerich-a. No sve je to bilo nekako pre malo, da pobudi veću pažnju i veće zanimanje za koncert.

Pa ipak je program jasno govorio: Zastupani su tu sami glazbeni pravci! A Šta je ono kazalo jedan veliki glazbenik: „Ne pitaj toliko; koga ču čuti, koliko: što će čuti?“

Medutim u očekivanju i nagadanju približio se i sam koncerat. Dvorana „Državnog Dom“ tek na polovicu puna.

Zasto oviši nehaj? — čuo sam gdje se mnogi pitaju. Kao da nijesu znali, da je glazba — ta najljepša umjetnost — izgubila dandans, pa i kod ljudi s „općom naobrazbom“, onu znamenitost, koju je nekoč imala.

Glazba je u klasično doba bila središtem duševnoga i kulturnog života.

Ona je bila odvajkada velika kulturna i etička moć. Prvi umovi, kao što je Platon i Aristotel, upoznali su tu njezinu vrijednost. Ona, koja je nekako odnijevanje za ovu umjetnost, tad će

da budemo bez nje ni u koje vrijeme i ni u kojoj prigodi, ona nije samo učijecala kod svih naroda i u svim vremenima na sve ljudske manifestacije i nije služila samo za zabavu, nego je bila i moćno uzgojno sredstvo; jer ona — kako kaže negdje Aristotel — pobudjuje našu maštu i ostavlja duboku gauću u našem srcu, oslobađa nam dušu od pohota i učvršćuje naš karakter. Odatle zaključuje grčki filozof, da je jedna od najprečih dužnosti poučavati u toj umjetnosti mladež.

Srednji je vijek naslijedio u tom pogledu od Grka i Rimljana ostavljajući baštinu. Glazbena je umjetnost ostala i nadalje u velikoj cijeni: od svećenika, tih nosilaca srednjovječne izobrazbe, zahtijevala se stanovita glazbena sprema kao neophodan uvjet za sv. red. Moralna je sila glazbe služila pravom kršćanskog života, budila sveta čuvstva i podržavala plemenite osjećaje.

U naše doba ne može glazba da vrši tu svoju eminentno uzgojnu moć,

koji je ovo zadnja dva mjeseca cijelju svoju nadripisarsku zaradu prošuo u sastanke i pouke seljana, koji vole njega u svojoj sredini vidjeti, nego... Bit će ih jamačno i još zasluznih i prezaslužnih, ali je bez dvoje u tome barjak odnio Jokićev sin! A tko da procijeni Milanove zasluge? Sve, što je nadobudna banda u tragu i vukokazu po selima, pazarima i dućanima u se i na se stavila, što je sušna grla sa gromopucateljnih prodika kvasila, to je njezini vod crni Mlinar čistim i samim dolarama podmirivao, a kada su ovi presušili, se opet okrenut znao. Njegovo je garavo oko svu noć bđelo i o napretku države i njezinih kasa slatko smilo, jer kada se za državu toliko radi i pati, treba da ona jedno oko stisne; jedno stotisuća krunica od papira neće s njom u prošao!

Rad je dakle sinjske omladine lakav bio, da je šef redarstvene stanice Niku Čatu prisilio, da ih sve u butun predloži za odlikanje. No kako je lamarin još skup, a broj članova sinjske bande golem, to se sada u radionici Gluhe Čuka već paraju i isporavljaju ramine, što ih je Narodno Vijeće fasovalo u slomu iz austrijskih magazina, pak će se iz njih brzo izrezati ploče, što će da rese junačke grudi naših fašista, koji za svoje zasluge i žrtve ne traže drugo ništa. Oh kada tim cvjetom i nakitom zasiju njihova prsa, tada će čoravi i neharni svijet znati da cijeni njihov rad i noćne patnje, pa sve, što bude njihova obraza i riza, povešt će se za njihovim stopama, da za svete podvige, što se kriju pod prsim, i živi i mre.

Iz katoličkog svijeta.

Spomenik Benediktu XV. u Capigradu. Prošlih dana bio je na vrlo svečan način otkriven spomenik Sv. Ocu Papi Benediktu XV. Otkriju su prisustvovali: Prijestolonaslednik i sv. carska kuća, Vlada i sv. dostojanstvenici dvora, predstavnici vojske i ratne mornarice, svi diplomatski zastupnici te representanti katoličkih, kršćanskih i nekršćanskih religija, između kojih i grčko-ostroški patrijarhe. Spomenik je podignut plemenitim darovima Muslimana, Židova, Armenaca, Orka i protestanata. Za njih su darovali: od sultana do egipatskoga pod-kralja, od velikog turskog rabina do

neumorno nastojanje i pomnu njegu dovesti jednog dana umjetnika do neslućene visine, očitovalo su se još u većoj mjeri u svim kasnijim točkama programa: u Griegoju i Chopinovoj „Baladi“, u Lisztovu „Nokturnu“, u „Gavoti“ modernoga talijanskog glazbenika Scagambinija, u Chopinovoj i Glazunovoj „Etidi“.

Koiji ljubitelj glazbene umjetnosti nije čuo da dusevinog vodu i najvećega predstavnika savremene sjevernjačke glazbe - za Norvežanina Eduarda Griega-a († 1907.)? Za njegove skladbe, inspirirane na narodnoj duši, puno bogatih melodijskih i harmonijskih kompozicija (Norveški plesovi, koncert a-moll za klavir itd.)?

Kone je nepoznat Franjo Liszt († 1886.), taj najveći pianista svih vremena i skladatelj divnih simfoničkih pjesama (Dante, Faust, Hamlet itd.), legenda (Legende sv. Franje Asiškog i sv. Elizabete), misa i rapsodija za klavir?

A što da rečemo istom o Poljsku F. Chopin-u († 1849.)? Koga nijesu zanijele skladbe ovoga pravoga glazbenog pjesnika, skladbe originalnog stilja, u kojem se s ljkupošću i milinom melodijama takmiči neka blaga me-

armenskog patrijarhe. Ovaj spomenik svakome doziva u pamet, da je Istok zaista uvidio veliko znamenovanje pa-pinskog djelovanja za vrijeme rata, koje se održavalo u velikim dobro-činstvima, pravednosti i zaštiti, koju je sv. Olac pružao svima bez razlike vjere i narodnosti.

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampi.

Domaće vijesti.

Isprážnjenje treće zone. Kako posebni izvjestitelj „Novog Doba“ javlja iz Rima, ovih dana sretno su završeni pregovori između talijanskih i naših delegata gledje isprážnjenja treće zone, koje bi imalo uslijediti koncem ovoga mjeseca ili početkom veljače. Nekoliko dana prije toga talijanske ratne lade imale bi ostaviti naše luke.

Općinski izbori u Dalmaciji do tri mjeseca.

Na odlučni zahtjev i pri-

jeđlog poslanika naše Pučke Stranke dra Smraka i dra Mazzia Zakonodavni je odbor stvorio zaključak, da

se općinski izbori u Dalmaciji imaju

provesti u roku od 3 mjeseca.

Bažična zabava u Krapnju.

Bila je 26. prosinca, a u korist „Jugoslavije“ i Državne zaštite djece. Slične svećanosti Krapanj još nije video. Školska mladež dnevne i nedjeljne pouke pod ravnjanjem vrijednih i zauzećih učiteljica Novak i Dulić priredila je takvu zabavu, koja bi se mogla takmiti i sa sličnim gradskima. Mali Božidar pučkoškolac II. god. krasnoslovio je od Šantića „Novo pokolenje“ s takvim razumijevanjem i izražajem, da ne bi vjerovao, tko ga nije čuo. „Mladi junaci“ su izdavali prednjačke vježbe s takvom vještinom, da su morali na želu slušateljstva opetovati. Odraslija djece (8 lica) krasno su predstavljala „Bažičnu noć s darovima“ od o. Filipa Jurčića, a tako isto mlađa djece nježnu sliku „San“. Između pojedinih prizora pjevala su djece nekih 15 bažičnih pjesmica, koje ih je naučio gosp. župnik Lopac. Zabavi su sudjelovala i braća Rusi sa divnim pjevanjem u zboru ruskih junackih pjesama: „Skazi-va dada“, „Stenka-Razin“ i „Kudijar“, koje su prije bile protumačene publici od gosp. župnika, pak sa svojim ori-

janholija i ujedno velika tragedična sila? Nijedan drugi glazbenik nije tako blizu klaviru kao Chopin: on je stao s njime, on je živio s njime i za nj. Nije zato čudo, da ga klavir priznaje svojim najmilijim gospodarom i da njegove skladbe, navlastito njegovu „Nokturnu“ i njegove „Balade“ (on je prvi upotrebio ovo ime za instrumentalne kompozicije) zauzimaju prvo mjesto na repertoaru svih pianista.

U izvadanju kompozicija svih ovih spomenutih glazbenih veličana pokazao je g. Dumičić divnu mehaničku sigurnost, spojenu sa savršenim ritmom i ugodnom dinamikom. Sve je to bilo prožeto dubokim umjetničkim čuvtvom, puno duše i života.

Zamjernoj jasnoći, koja se očitovala i kod najtežih pasaža, pridonjela je bez sumnje mnogo i razborita ekonomija pedala, u kojoj će umjetnika biti usavršio pedagog Goellerich.

S pravom je mladi virtuož iz svake točke i na koncu programa bio burno pozdravljen, pa je koncerat, za koji nažalost nije bilo dovoljno odaiva, svršio s velikim moralnim uspjehom.

(Konac slijedi)

Dr. I. V.

ginalnim plesom. Razdragana publika silno ih je aklamirala sa: „Živili braća Ruši! Živila majka Rusija!“ — Zabava je svršila sa zahvalnim i gromkim: „Živjele naše učiteljice!“

To je eto prvi put, a da se što slična u Krapnju nije dosad odigralo. Doista trebalo je mnogo truda i strpljivosti, ali uspjeh je sjajan i zahvalan: moralni i materijalni. Zabava je donijela čiste dobiti 1800 kruna, čemu se nitko nije nadao. Hiljadu kruna sirotici Istri, a ostalo siročadi u domovini. Evala Krapljani mora da svatko klikne, a njihovo rođoljublje neka je i drugim mjestima za uzor. Naprijed tako, Krapljani dič u znaku vjere za domovinu!

Putnica.

Oslobadanje monopoliske takse u evakuiranoj Dalmaciji. Na sjednici monopolске uprave prihvaćen je prijedlog, da se oslobole monopolске takse artikli, koji su se zatekli kod pojedinih trgovaca poslije evakuacije okupiranoga područja Dalmacije.

Dobrotvori „Jugoslavenske Matice“. Kao dobrotvori „J. M.“ upisaše se gg.: Franjo Duboković, a malo prije smrti, blagopokojni Ivan Duboković st., svaki po 4000 K. Prvome uprave izriče svoju zahvalnost, a drugome kliče: Slava!

Knjizičica „Jug. Matice“. Izšla je prva propagandistička knjizičica „J. M.“ „Nada Istre“ u njezinoj nakladi. Cijena je knjizičici 3. Din. Preporučamo najtoplje svim našim diletantskim družinama, da ju nabave, a može se dobiti u uredu gl. podružnice u Splitu.

Nove novčanice. Kako javljaju iz Beograda, Narodna Banka primila je iz Pariza emisiju novih novčanica od 1000, 100 i 10 dinara, koje će se predati u opticaj početkom 1922. godine. Ove su novčanice izradene prema stariim srpskim novčanicama.

Školske kupaone. Zagrebački gradski fizikat dao je urediti u gradskim osnovnim školama besplatne kupaone.

Narodne marke. Kako javljaju novine, ministarstvo pošte i brzojava dozvolilo je, da se vinjete i marke Družbe sv. Ćirila i Metoda i Jugoslavenske Matice smiju lijeptiti na pismu.

Važno za one, koji putuju u Trst. Po naredenju ministarstva unutrašnjih poslova svi naši državljanini, koji putuju u Trst, moraju se prijaviti našoj tamošnjoj delegaciji bez obzira, je li im kod kuće izdat putni list za povratak ili nije.

Gradske vijesti.

Iz Uredništva. Naše brzjavne i telefonske vijesti su ovaj put izostale, jer nam radi nevremena nijesu navrjene stigle. Molimo čitatelje, da to uvaze. Unaprijed će naš list redovito nositi zadnje brzjavne i telefonske vijesti.

† Jerka Radić, rođ. Gaćina. Našeg prijatelja Matu Radića iz Primostenja zadesila je teška nesreća preranom smrću dobre mu supruge, koja je prošle subote preminala u ovdješnjoj našoj bolnici u najlepšoj dobi od 48 godine poslije duge i teške bolesti. U svome mjestu je bila opće ljubljena i štovana radi rjetke svoje dobrote i plenitnosti srca. U pondjeljak joj je bio priređen lijepr sprovod. Pokojnici želimo vječni pokoj, a ožalošćnom suprugu i svoj rodbini naše najdublje saučešće.

† Marija Vidović, rođ. Čipin. Poslije teške bolesti, podnesene upravo kršćanskim stručnjivostima, u srijedu je umrla ova dobra i čestita gra-

danka, uzor-majka i uzor-kršćanka. U četvrtak otpratili su je do vječnog počivališta. Počivala u miru! Obitelji naše žalovanje.

Lične vijesti. Ovih je dana bavio u Šibeniku preč. kan. V. Fulgoši, rektor biskupske sjemeništa u Splitu, i preč. kan. A. Milić u važnoj crkvenoj misiji.

Drugi veliki klasični koncerat. Koncerat, koji su 2. ov. mj. u Državnom Domu priredile umjetnice gdica Javor i gdicalvanova Sigala, potpuno je uspješno na opće zadovoljstvo svih, koji su imali tu sreću, da mu prisustvuju. Na želu mnogih koji te večer nijesu mogli da prisustvuju ovoj zbilji pravoj umjetničkoj večeri, iste umjetnici priredjuju u nedjelju 8. ov. mj. drugi veliki koncerat s novim programom u 8%, sati večer u Državnom Domu. Svoj sud i uspjehnji koncerata donijet ćemo u dođenjem broju našega lista iz pera odličnog našeg suradnika, koji ih se općenito dotiče već u današnjem našem postolju.

Snijeg. Šibenik je jutros osvanuo sav u bijelini, jer je prošle noći palo dosta snijega. Bilo mu se i nadati poslije čudnih vremena, što smo ih uvali zadnjih dana. Eto vesela našoj djeci i mладost!

Najtečajni oglas. Biskupski Ordinariat u Šibeniku otvorio je najtečajnu župe Vodice i Tjesno. Najtečaj traje do 4. veljače t. g.

Zašto se metu ulice za vrijeme šetnje? Ima više vremena, da se glavna ulica mete baš o podne, kad prolazi najviše svijeta. Ovo je nezdravo, jer diže silnu prašinu, a i nepristojno. Preporučili bismo općini, da odstrani ovakvu nepriliku, te naredi, da se mete onda, kad ima najmanje svijeta.

Penzije Invalida. Iz krugova naših invalida opravđano nam se tuže, da im se još ne plaćaju penzije, i ako se po drugim krajevima i naše pokrajine i naše domovine redovito plaća. Upozorujemo na to mjerodavne krugove te molimo, da počnu što prije isplaćivanjem tih potpora i našim invalidima ovih krajeva.

Nužna zabrana. Ispred Kavane „Istra“ opet su počela da prolaze na tovorena kola. Bojati se, da obala tu opet upadne iagnje se k moru. U općem je interesu da se vlasnicima kola navrijeme zabrana tuda prolaziti, da ne bude kasnije kasno. Upozorujemo na to općinu.

U fond naše „Narodne Straže“ poklonio je O. Bernardin Polonjio, konventualac i višegodišnji katehet u našem gradu, 100 K mjesto pozdravio svojim kolegama i kolegicama, zanicima, učenicima i učenicama te njihovim roditeljima, prigodom svog odlaska iz našega grada.

Javna zahvala.

Smima, koji su nam prigodom bolesti i prerane smrti naše nezaboravne **Jerke Radić, rođ. Gaćina** sudjelovanjem u povorci do vječnog počivališta, doprinosima ili bilo na koji način iskazali svoju sručut i bili pri ruci, izrazujemo ovim svoju najveću zahvalu i hrapst.

Primošten-Šibenik, 5. siječnja 1922.

Mate Radić, suprug i **Don Ante Radić,** nećak za se i ostalu rodbinu.

Unajmljuje se. elegantna soba s pokućstvom. Poseban ulaz, izgled na glav. ulici, promjenjiva električna rasvjeta. Obratiti se: Dolić, glavna ulica 55., II. kat.

Prodaje se

Kavana i Hotel „Jadran“

u Mandalini

sa kućom i cijelim namještajem na vrlo lijepom položaju uz more.

Ponude prima:

Vlasnik **ANTE DESPOT** ph. MATE
MANDALINA (kraj Šibenika).

TVORNICA KONOPA NOVO!

GRGO UKEM - ŠIBENIK.

Izradiva svakovrsnih konopa za ribare, brodove i ostale potrebe prema narudžbi veće i manje, koji se mogu dobiti u svako doba.

Uvijek ih ima na zalihi.

SOLIDNA I TOČNA IZRADBA —
CIJENE UMJERENE.

Tvornica se nalazi između

Suda i Bolnice u Varošu
kuća br. 20.**PAPIRNICA****GRGO RADIĆ**

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnika, šibenskih razglednica, te dopisnika

za Božić i Novu godinu.

Upravo stigli tjedni, mali džepni i mali zdni

KALENDARI.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kan-

celarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mio-

mirinskih sapuna, praška za zube i

slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene !

NOVO!

POZOR!

Bogato skladište šivačih strojeva

SINGERkao i svih pojedinih dijelova
šivačih strojeva, šivačih igala
i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu uplatu.

Na svakom je stroju naznačena
cijena, koja je ista za cijelu
Jugoslaviju.**ANTE FRUA****ŠIBENIK** Glavna ulica.Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik
i okolicu.Najidejatnija sredstva sadašnjosti na
području moderne kozmetike su**L Y O****PREPARATI**Najbolji mirovni proizvodi!
„Lyo“ je vodeća marka Istoka!
Naši proizvodi dobivaju se svagdje!
Naručbe se izvršuju pouzećem!**L Y O**Prva jugoslavenska tvornica
kozmetičkih preparata.
ZAGREB, Vlaška ul. 125.**STAKLENE PLOČE**6 m/m debele polazrealne ploče prima
marka „Vitreia“. Porcelan, šuplo, pre-
šano, brušeno staklo, predmeti za ra-
svjetu kao i medicinske flašice i staklene
tončice za mast i svjetiljke, otprema
brzo sa tvornice i skladišta u Zagrebu
kao i u kompletu kombiniranim vag-
nima uz tvorničke cijene.SKLADIŠTE ČEŠKIH TVORNICA
STAKLA I PORCULANAWEISS I DRUG, ZAGREB
Paromlinska cesta 2.

Preplatite se na „Narodnu Stražu“!

Hrvatska zadružna tiskara u Šibenikuprima na izradbu sve zasjecajuće radnje, te je
opskrbljena vlastitom knjigovežnicom.

Izradba brza i solidna

Umjerene cijene

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav-
ke knjige. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište
papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za uredje, općine i škole. —
Skladište školskih knjiga. — Prima preplate na stručne i periodične
zasopise svakog jezika i struke. — Muzikalne svake vrsti. — Pribor za
pisacu strojeve Stenil i Karbon-papiri.

Otpremna brza i točna a cijene jeftine. — Solidna послугa.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalcijskog klorida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.**ŠIBENIK (Dalmacija)**

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavci: Cianamid

Telefon Br.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te
ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije**Opravništvo Dalmatie - Bakar**

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine

i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavci: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Zadružna gospodarska banka d. d.Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatljačkom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu,
te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa filijacijama R. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške
na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.